

Hybridlärk

Text Bernt Arvidsson 2006 Foto Leif Öster

Hybridlärk passar både för de bästa markerna och för "mellanmarker". Skötselprogram och investeringsnivåer har stora likheter med gran och tall, fast intensiteten måste ligga några snäpp högre. Skogsägaren har likaså skaplig flexibilitet genom att virkesproduktionen kan användas för ett flertal ändamål – sågade trävaror, massa-ved eller energived.

Hybridlärk är en korsning mellan japansk och europeisk lärk, *Larix x eurolepis*.

Hybridlärk har flera fördelar jämfört med sina föräldraarter:

- Hög resistens mot lärkkräfta (kan ge allvarliga skador på europeisk lärk).
- Rakare växt än japansk lärk.
- Tål torka och höstfrost bättre än japansk lärk.
- Högre tillväxt.

Regler

Planteringar ska anmälas till Skogsstyrelsen.

Miljö

Trots att hybridlärk är ett "främmande trädslag", ger det många positiva miljöeffekter:

- Variation i ett ofta grandominerat skogslandskap.
- Ljust inslag.
- Mer och rikare fåltskikt.
- Ökar skogens rekreativvärde.

Plantering

Var i landet?

Pomologiska zonerna I-III.

Det vill säga: Bohuslän, Göteborgstrakten, Halland, Skåne, Blekinge, Kalmar län, Östergötland och Sörmland.

I inlandet: Västgötaslätten samt områden kring de stora sjöarna Vänern, Hjälmarens och Mälaren. Bättre lokalklimatiska lägen i övrigt, t ex kring sjöarna Bolmen och Åsnen.

Lokalklimat

Skottillväxten fortsätter ganska långt in på hösten och är hybridlärken är därför särskilt känslig för höstfrost. Lärken kan drabbas i ungefär samma utsträckning som gran av vårfrostsador. Undvik därför frostlänta lägen!

Lämplig mark

Medelgoda granmarker – SI G30–G32, är bäst lämpade. Bättre tallmarker kan också fungera väl.

Höga boniteter (SI>G32) kan ge utomordentlig volymproduktion, men sämre virkeskvalitet på grund av krokighet samt lägre täthet hos veden.

Lärken har större vattenbehov än gran. Bäst passar därför friska marker med rörligt grundvatten.

Härkomster

Av svenskt frö är plantage Maglehem viktigast. Den danska plantagen Holbæk kan användas i sydligaste Sverige.

Plantering

Eftersom hybridlärk har lång växtsäsong bör planteringen helst ske tidigt på våren. Samma plantantal per hektar som för gran rekommenderas.

På skogsmark är det nästan alltid bra med markberedning. Markberedning gör att:

- Risken för frostsador minskar.
- Vegetationen hålls tillbaka.
- Snytbaggetrycket minskar.

Skötsel

Röjning

Hybridlärkens snabba etablering och ungdomstillväxt gör att man i många fall kan klara sig utan gräs- och lövslyröjning.

Gallring

Hybridlärken är ett ljuskrävande "pionjärträd" i klass med björk. Man måste därför tillämpa en intensiv skötsel med tidiga och täta gallringar för att inte kronorna ska bli för små.

Förstagallringen i ett väletablerat bestånd bör göras vid 15 års ålder – i extrema fall redan vid 10 år. 4–5 gallringar bör därefter följas, med 5–6 års mellanrum.

Stamkvistning

Hybridlärk passar väl för stamkvistning. Endast torrkvist tas bort.

Slutavverkning

Slutavverkning rekommenderas från 35 års beståndsålder. Slutavverkning vid 50 år eller mer väljs om skogsägaren efterstavar grova virkesdimensioner med hög kvalitet. Lärk kan ha lång livslängd, men med stigande ålder ökar också risken för rotröta.

Blandbestånd

Förutom i renbestånd passar hybridlärk väl som amträäd för ek eller bok. Lärken blir där starkt förväxande och fungerar både som frostsärm och kvalitetsdanare.

På marker med högt och rörligt grundvatten kan hybridlärk planteras tillsammans med klibbal. Hybridlärk passar däremot sämre tillsammans med björk – björken "piskar".

Produktion

Medelårsproduktionen kan, i välskötta bestånd på goda boniteter, komma upp i 17 m³sk.

Maximala medelproduktion uppnås redan vid ca 35 år. (Gran på samma marktyp har, i mer "normalskötta" bestånd, en medelårsproduktion av 11–13 m³sk, vid 60–70 år.)

Skador

Snytbagge

Hybridlärk är minst lika utsatt för snytbaggeangrepp som gran- och tallplantor. Plantor på barrträdshyggen måste behandlas med insektsmedel – helst både före plantering samt ombehandlas efter ett år.

Tänk på: I och med att knoppbrytningen sker mycket tidigt på våren är lärkplantor extra känsliga för behandlingsskador!

Andra skadeinsekter

I södra Sverige förekommer med korta mellanrum angrepp av lärkträdsmalen och lärkskottmalen. Dessa samt ytterligare några insektsarter är relativt vanligt förekommande, men orsakar sällan riktigt svåra angrepp. Det kan bli tillväxtnedläggningar, men träden brukar sen växa ifrån skadorna.

Vilt

Små bestånd insprängda i en grandominerad, foderfattig miljö blir särskilt utsatta för skottbetning och fejning.

Där man förväntar sig kraftig betning kan det vara befogat (och effektivt) att behandla med viltrepellent på hösten, efter barrfallet.

Rotröta

Hybridlärk är inte motståndskraftig mot rotröta. Trädslaget skadas i ungefär samma omfattning som gran av rotrötans p-form. P-formen är den vanligaste formen i södra Sverige och också den aggressivaste.

Vid gallring under perioder då temperaturen är över ca 5 °C bör man stubbehandla med Rotstop.

Stormfasthet

Äldre (>20 meters höjd), välgallrade bestånd är stormfasta – betydligt bättre än hos gran.

Bestånd upp till 10 år är däremot mycket stormkänsliga under sommar och höst.

I och med att träden är avbarrade under vintern, blir dock stormsäkerheten acceptabel även i yngre bestånd.

Vad använder man virket till?

Vedens egenskaper

Veddensiteten är 25 procent högre än hos gran. Täthet och hårdhet är även större än hos tallvirke.

Kärnvedsandelen är betydligt större än hos gran och tall.

Massaved

En mindre andel lärk får ingå i barrmassaved.

Sågade trävaror

Hittills har lärkvirke varit en liten produkt och då blir alltid marknaden osäker. Med en växande lärkodling kan dock marknaden förbättras.

Sågade trävaror av lärk har användning som fasader och andra utomhusdetaljer, paneler och golv. Kärnveden har en markant rödbrun färg. Virkets motståndskraft mot röta är ungefär i klass med tall.

Åkerplantering

Hybridlärk växer även utmärkt på tidigare åkermark. Man får räkna med att den höga vedproduktionen gör att virkeskvaliteten blir en del sämre än på svagare skogsmarker.

På åkermark behövs oftast ingen markbearbetning om den föregående ogräsbekämpningen med glyfosat varit effektiv och om det inte är för hård plogsula. Om vegetationen kommer tillbaka snabbt kan man dock behöva ogräsröja någon gång under de två första åren.